Blommestraat 14

Roeselare, West-Vlaanderen

2024B357

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert, Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL 1

INLEIDING 2

1. BUREAUONDERZOEK [BO] 3

1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE 3

1.1.1 Administratieve gegevens 3

1.1.2 De onderzoeksopdracht 5

1.1.3 Het projectgebied 6

1.2 ASSESSMENT 8

1.2.1 Landschappelijk kader 8

1.2.2 Historisch kader 13

1.2.3 Archeologisch kader 20

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK 24

2. LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK [LB] 26

2.1 BESCHRIJVEND GEDEEELTE 26

2.1.1 Administratieve gegevens 26

2.1.2 Onderzoeksdoel 27

2.1.3 Resultaten boringen 28

2.1.4 Interpretatie onderzoeksgebied 28

2.2 SYNTHESE FASE LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK 29

2.2.1 Verwachting na onderzoeksfase 29

2.2.2 Onderzoeksvragen 29

BIBLIOGRAFIE i

BIJLAGE ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de realisatie van een hockeyveld in Roeselare, provincie West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 7744 m², over het gehele terrein worden bodemingrepen voorzien.

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie en aansluitend landschappelijk bodemonderzoek op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024B357	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
BOUNDING GEOMETRY	X_1: 63986	Y_1: 180868
	X_2: 64223	Y_2: 181038
KADASTER	Roeselare Afdeling 8, Rumbeke Afdeling 2, Sectie B, Nummer 261L2	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

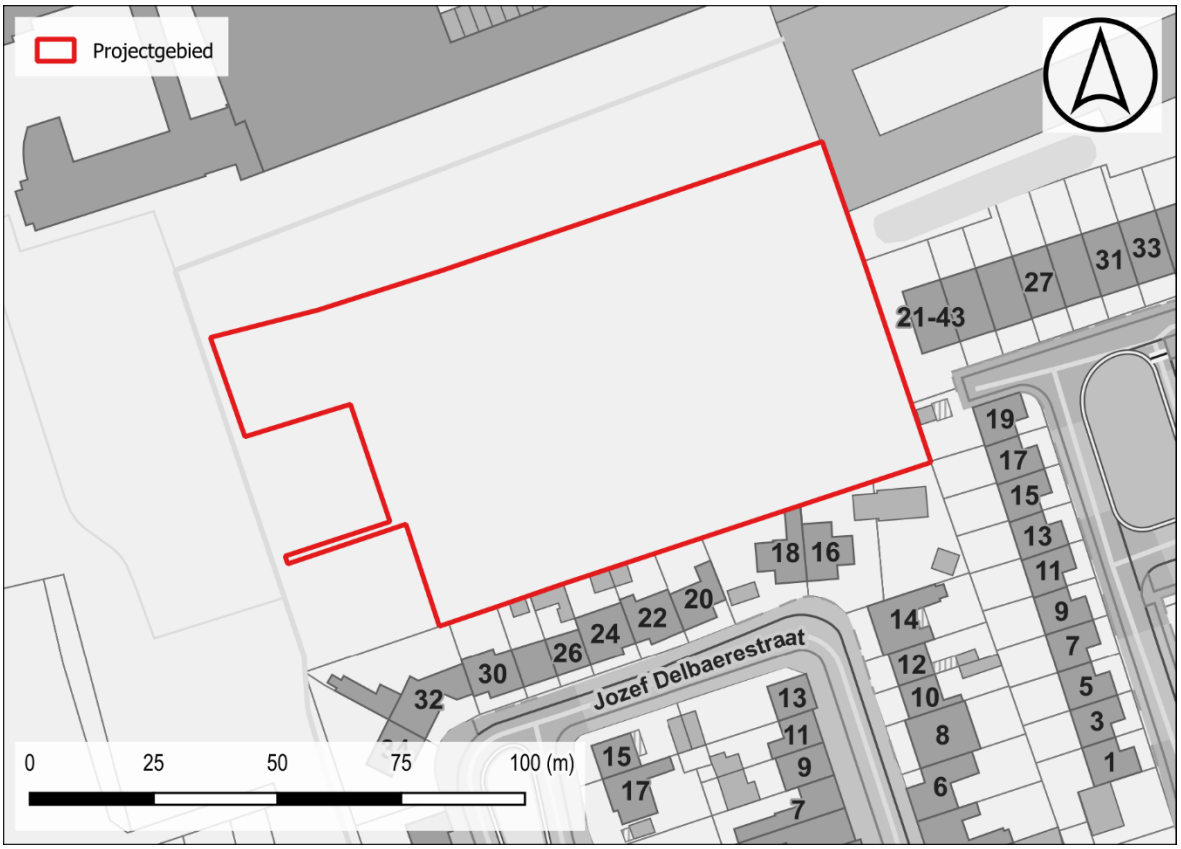

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

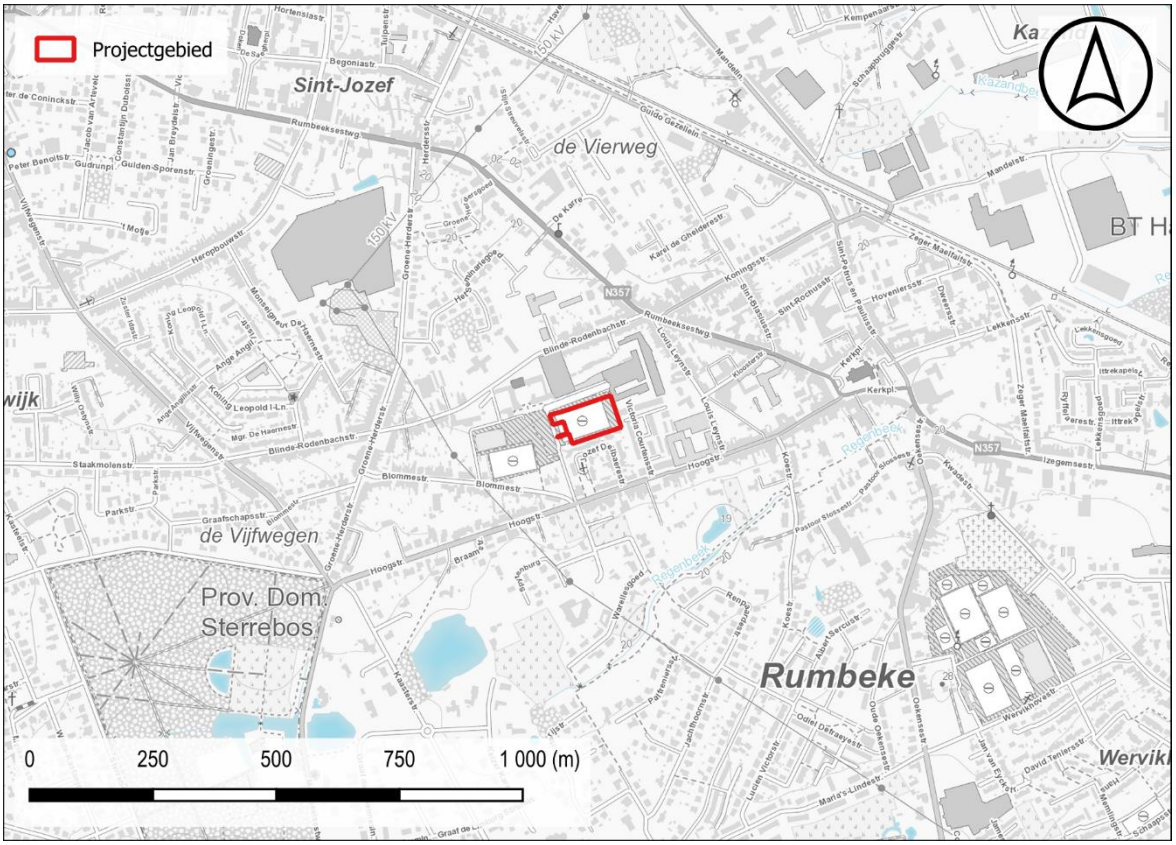

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 *Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied*

"Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek." – CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 *Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO*

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI][1]. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

[1] De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 *Archeologische voorkennis*

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats. Er werd in 2020 reeds een bureauonderzoek uitgevoerd waarvan de contour deels samenvalt met het projectgebied. Er waren toen geen bodemingrepen gepland ter hoogte van het huidige projectgebied.

1.1.3.2 *Ruimtelijke situering*

Het projectgebied is gelegen in Rumbeke, deelgemeente van Roeselare in de provincie West-Vlaanderen. De sportterreinen waartoe het onderzoeksgebied behoort, worden begrensd door de Blinde-Rodenbachstraat, de Louis Leynstraat, de Hoogstraat en de Blommestraat.

Het centrum van Rumbeke ligt op ca. 550 m ten oosten van het projectgebied, het centrum van Roeselare op ca. 2100 m ten noordwesten. De Regenbeek stroomt op ca. 350 m ten zuidoosten van het terrein.

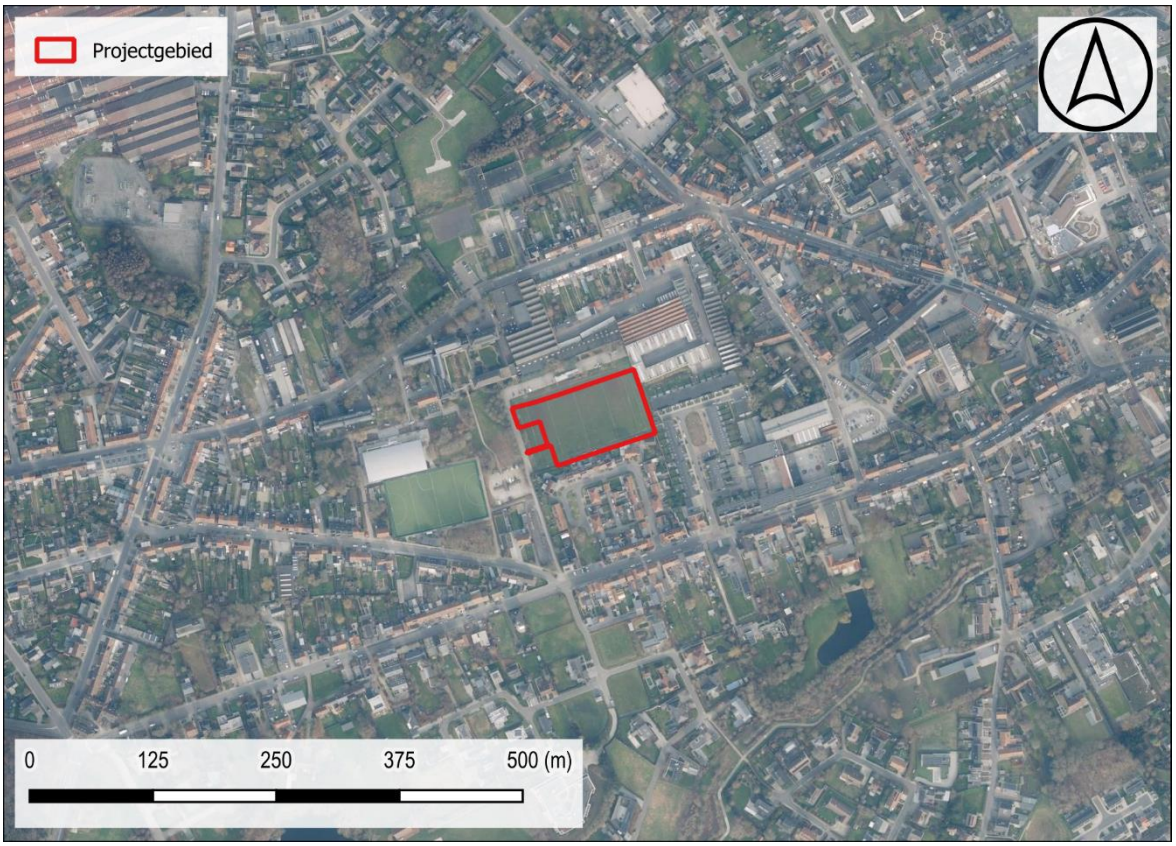

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 *Geplande bodemingrepen*

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 7744 m².

De initiatiefnemer plant de realisatie van een hockeyveld met een oppervlakte van ca. 5923 m² in waterdoorlatend kunstgras ter hoogte van een bestaand sportveld. Hiervoor dient rekening gehouden te worden met een bodemingreep van ca. 50 cm-mv.

Ten westen van het projectgebied wordt een wadi voorzien met een oppervlakte van ca. 280 m². Deze wadi wordt uitgegraven tot een maximale diepte van ca. 50 cm-mv. Rondom het nieuwe sportterrein wordt nieuwe verharding en groenaanleg voorzien.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied situeert zich volgens de traditionele landschappenkaart ter hoogte van de **stedelijke gebieden en havengebieden**.

Het noorden van de gemeente Rumbeke is morfologisch vergroeid met de stad Roeselare. Het onderzoeksgebied is gelegen op de oostelijke uitloper van de rug van Lendele die ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt ingesneden door de vallei van de Regenbeek. De Regenbeek watert af richting de vallei van de Mandel verder naar het oosten.

Het microreliëf situeert het projectgebied op een hoogte van **ca. 22.4 tot 23.8 + m TAW**. Het terrein heeft een vlak verloop. Het hoogtemodel toont duidelijk aan dat het projectgebied is geëgaliseerd in functie van het gebruik als sportterrein. Wat de impact is van deze maaiveldwijzigingen op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is op basis van de beschikbare gegevens niet te bepalen.

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Aalbeke (**Formatie van Kortrijk**). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het **Lid van Aalbeke** is een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Het bodemtype **Sbc** is een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is ca. 25 cm dik en donker grijsbruin. De textuur B is gedeeltelijk opgelost en er komen veelal ijzerconcreties voor (Prepodzol). Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm.

De locatie, op hoger terrein vlakbij de vallei van de Regenbeek, moet voor zowel rondtrekkende groepen jager-verzamelaars en vroege landbouwers aantrekkelijk zijn geweest.

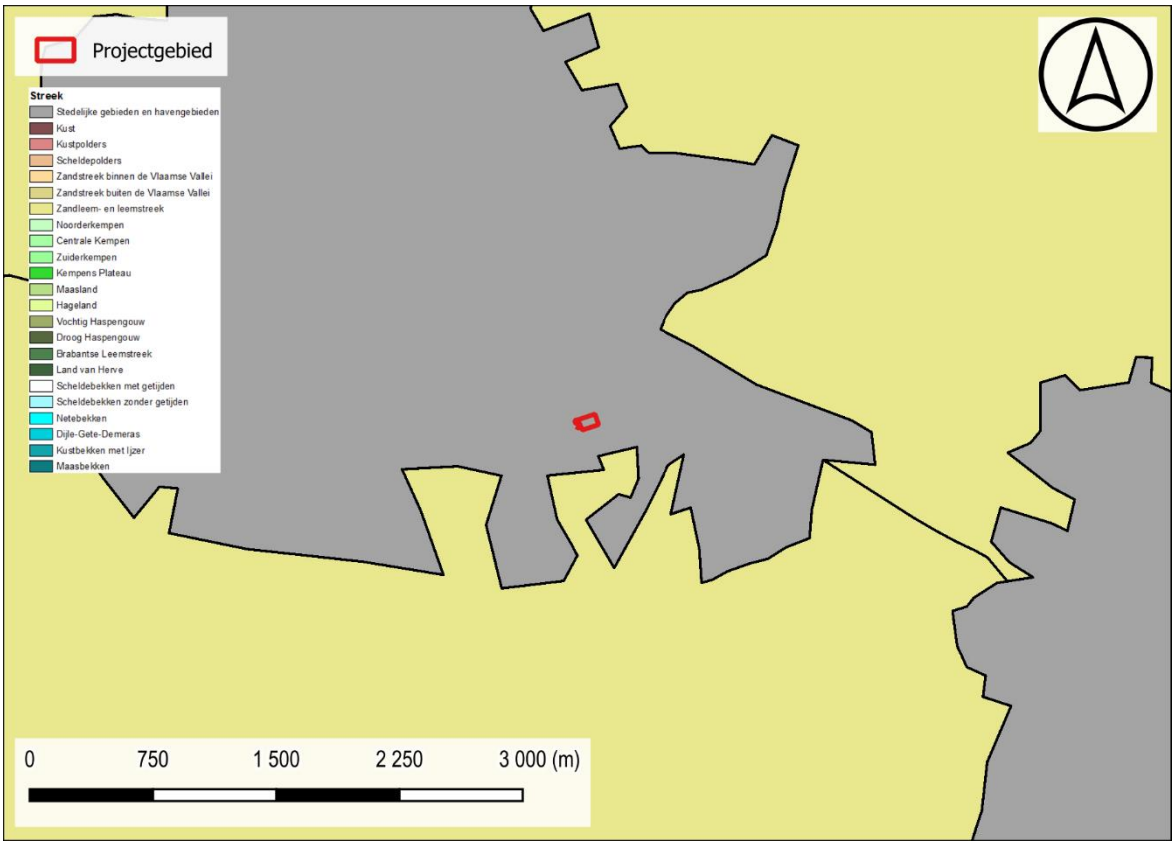

Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

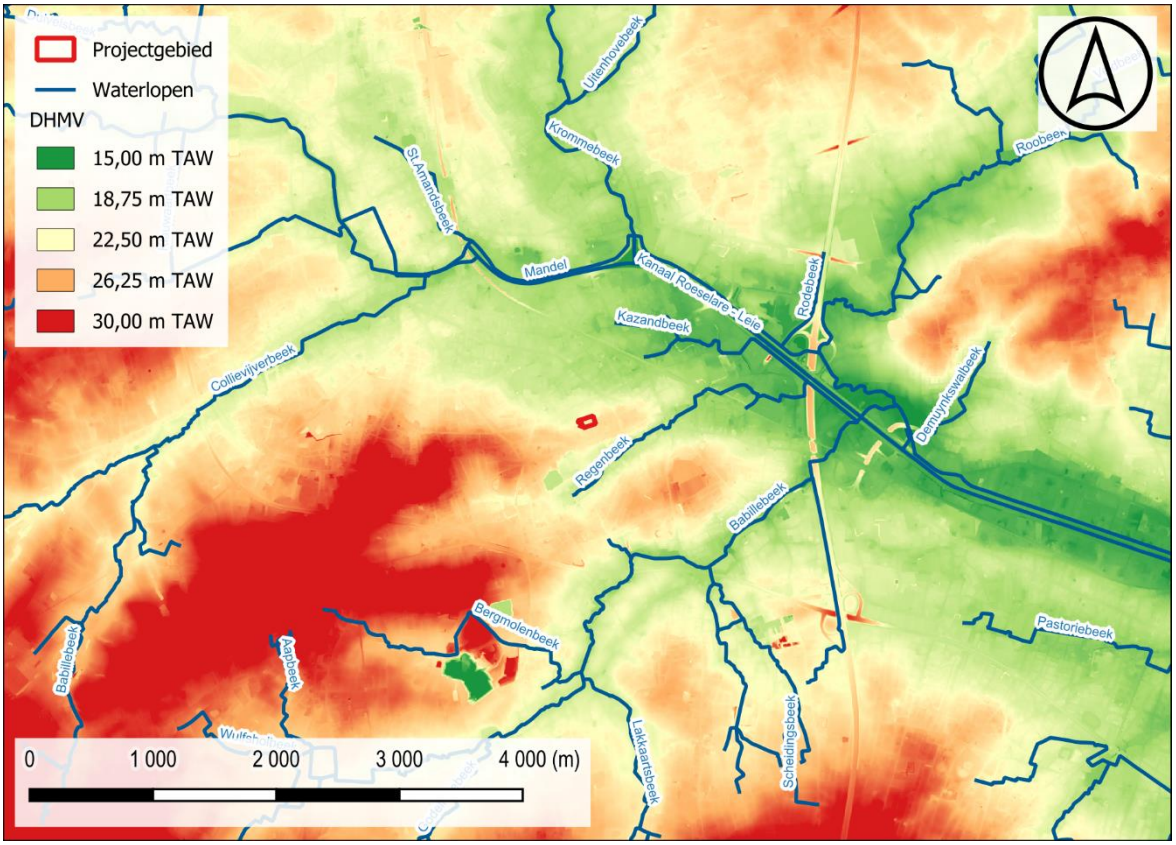

Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

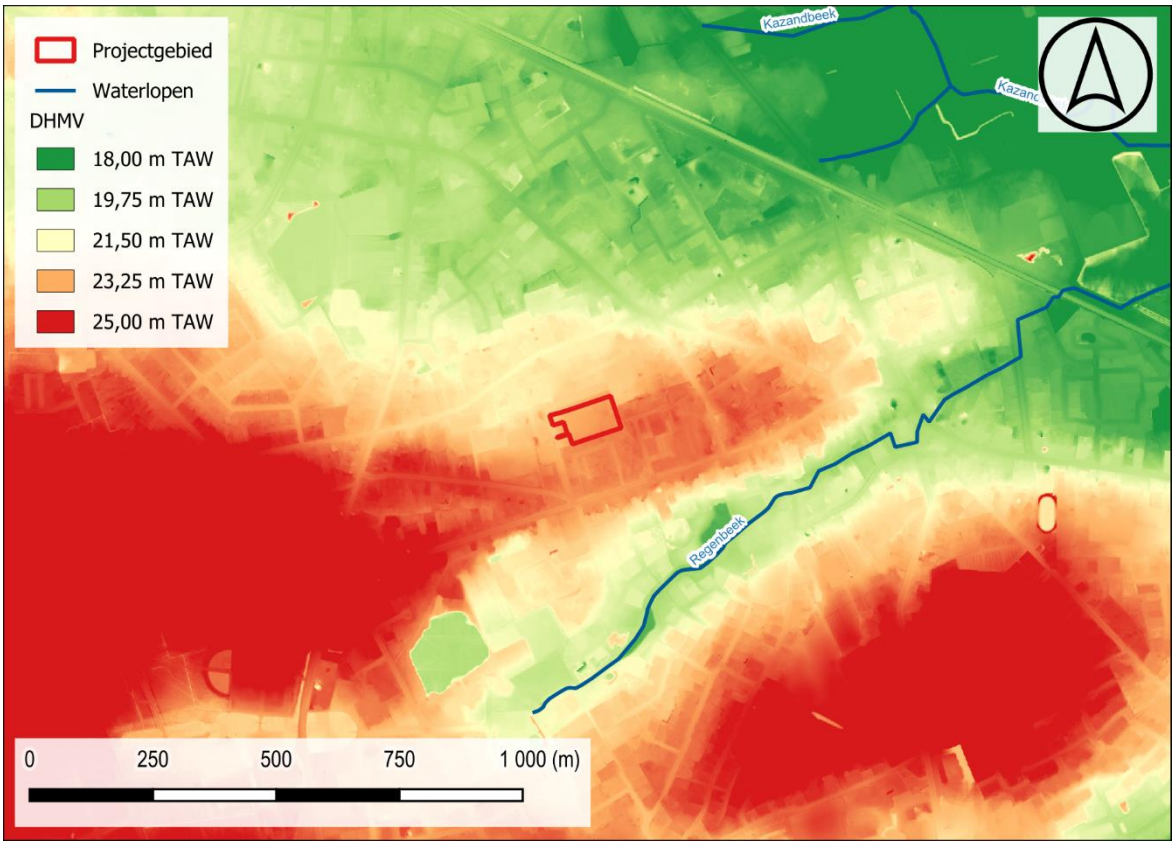

Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

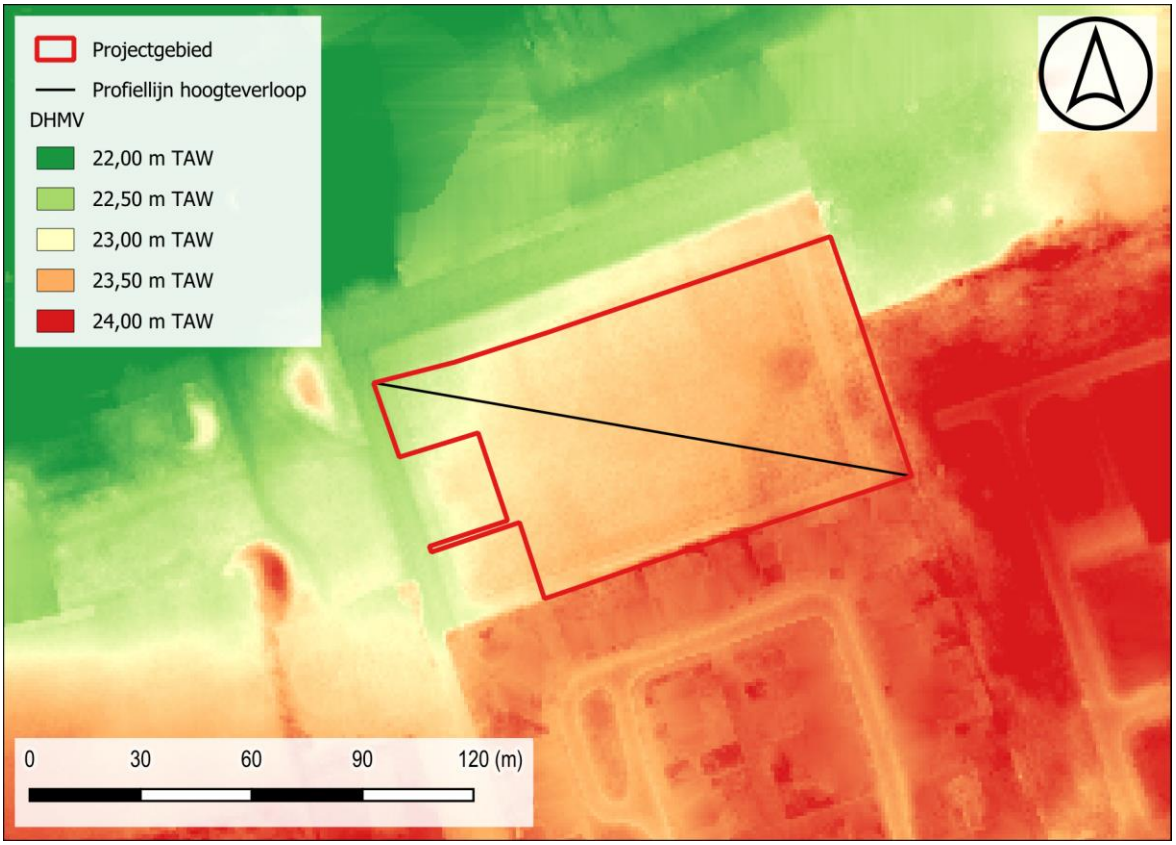

Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

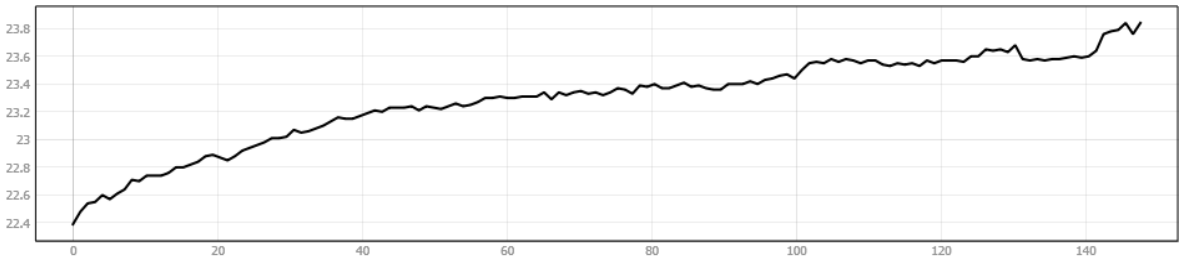

Figuur 9: Hoogteverloop NW-ZO

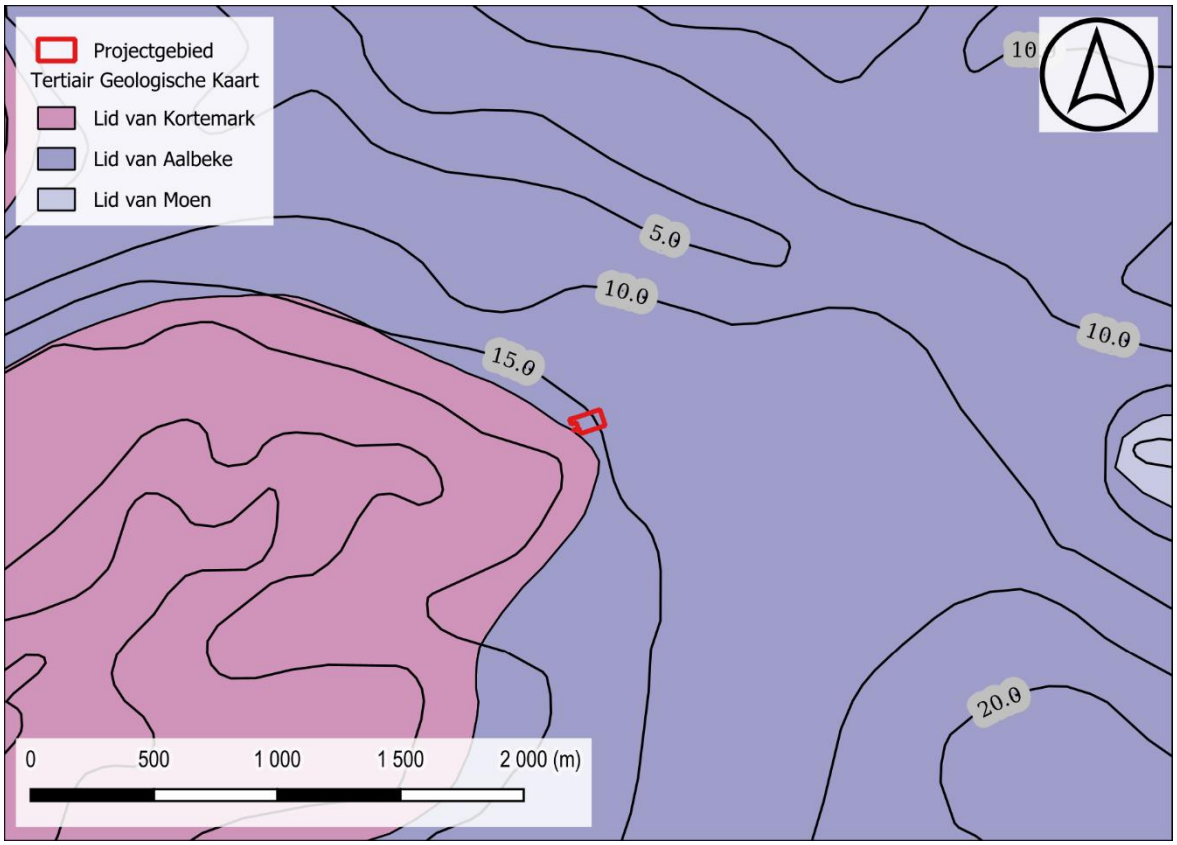

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

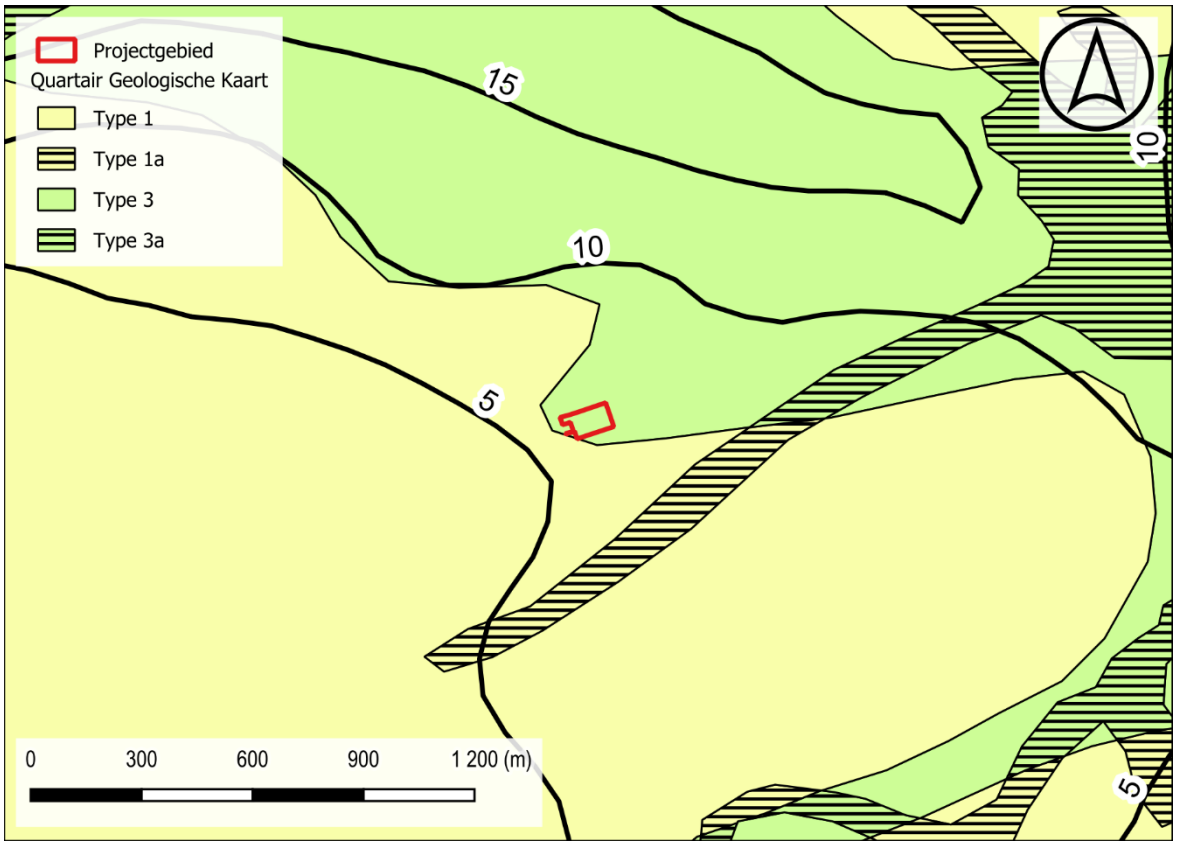

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

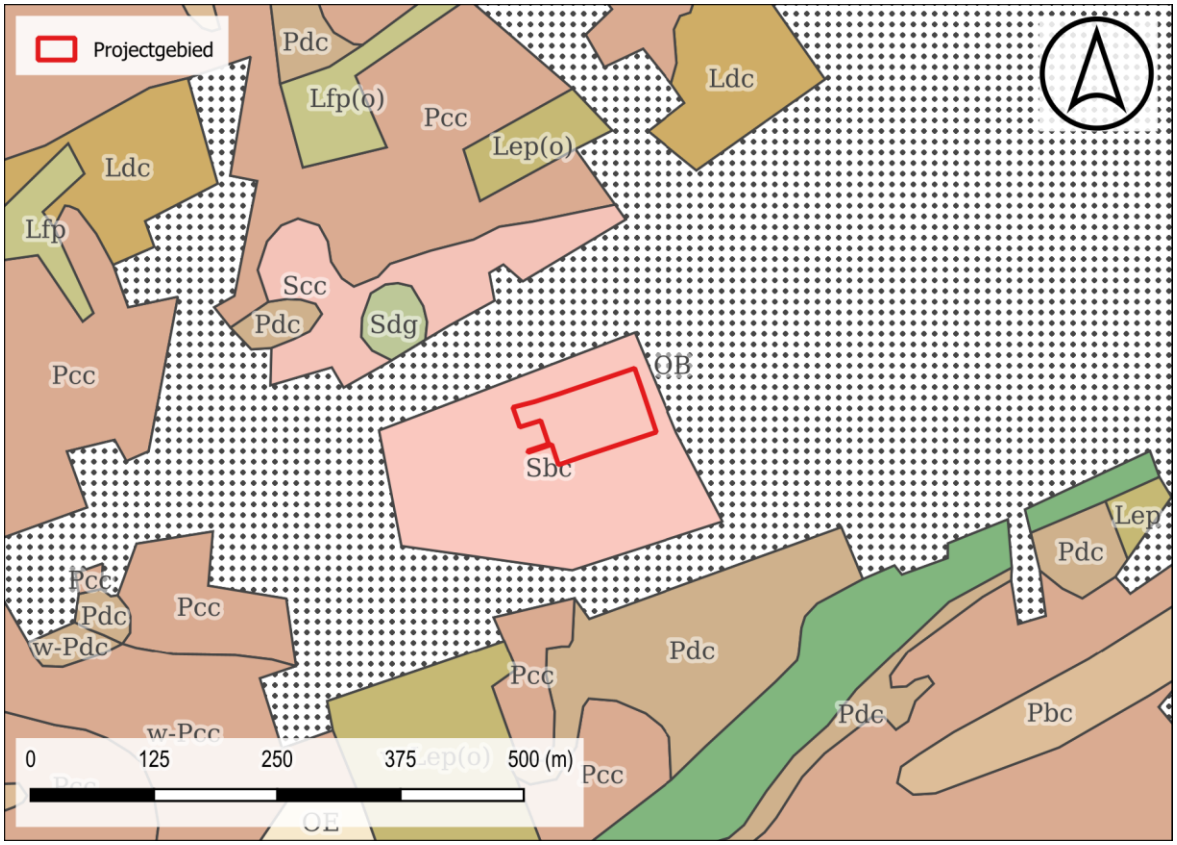

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Rumbeke

De oudste vermelding van Rumbeke gaat terug op de 12de eeuw als Rumbeca. Tot 1143 behoren ook Oekene en Kachtem tot deze parochie. De parochie Rumbeke maakt achtereenvolgens deel uit van het bisdom Doornik, Brugge (1559), Gent (1802) en Brugge (1834). Tijdens het ancien régime behoort Rumbeke tot de Kasselrij Ieper, waar het samen met Roeselare-Binnen, Roeselare-Buiten en andere het Oost-Ieperambacht vormt.

Tot de de 16de eeuw vormt het een betwist gebied tussen de kasselrijen Ieper en Kortrijk. Rumbeke is verdeeld over vier heerlijkheden, met name Rumbeke, 't Hof van Izegem, Hazelt en Roeselare-ambacht. De belangrijkste en grootste is de heerlijkheid Rumbeke, ook wel Caestre genoemd en deze was oorspronkelijk eigendom van de graven van Vlaanderen.

Vanaf de 16de eeuw vormt de vlasindustrie een belangrijke bijkomende inkomstenbron voor tal van landarbeiders, die zich toeleggen op de huisspinnerij en -weverij. Tot begin 19de eeuw blijven velen werkzaam binnen deze structuur, maar tijdens de crisis van de zogenaamd "slechte jaren" (1845-1847) emigreren velen naar Frankrijk waar de mechanisatie van spinnerijen en weverijen reeds is ingezet. In de tweede helft van de 19de eeuw bloei van cichoreikweek. De textielnijverheid in Rumbeke kent haar hoogtepunt in het eerste kwart van de 20ste eeuw met de komst van drie mechanische weverijen.[2]

II. Projectgebied

De Ferrariskaart (1771-77) karteert het projectgebied als onbebouwd akkerland ten westen van het centrum van Rumbeke. Ook op de latere 19de eeuwse kaarten blijft het terrein onbebouwd.

Het projectgebied behoorde tot het domein van het *Sint-Elisabethgesticht*, een opvang voor verlaten kinderen opgericht na de Eerste Wereldoorlog door zuster Ida Iweins. Na de Tweede Wereldoorlog werd het opgekocht door mevrouw Camerlynck en omgedoopt tot *Onze Kinderen*. Op heden is dit gebouwenbestand in gebruik als school.

Reeds op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is het projectgebied in gebruik als sportveld. Dit sportveld werd ingericht voor de kinderen uit voornoemde school. Deze situatie is tot op heden ongewijzigd gebleven.

[2] INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Rumbeke [online], https://id.erfgoed.net/themas/13735 (geraadpleegd op 19 februari 2024).

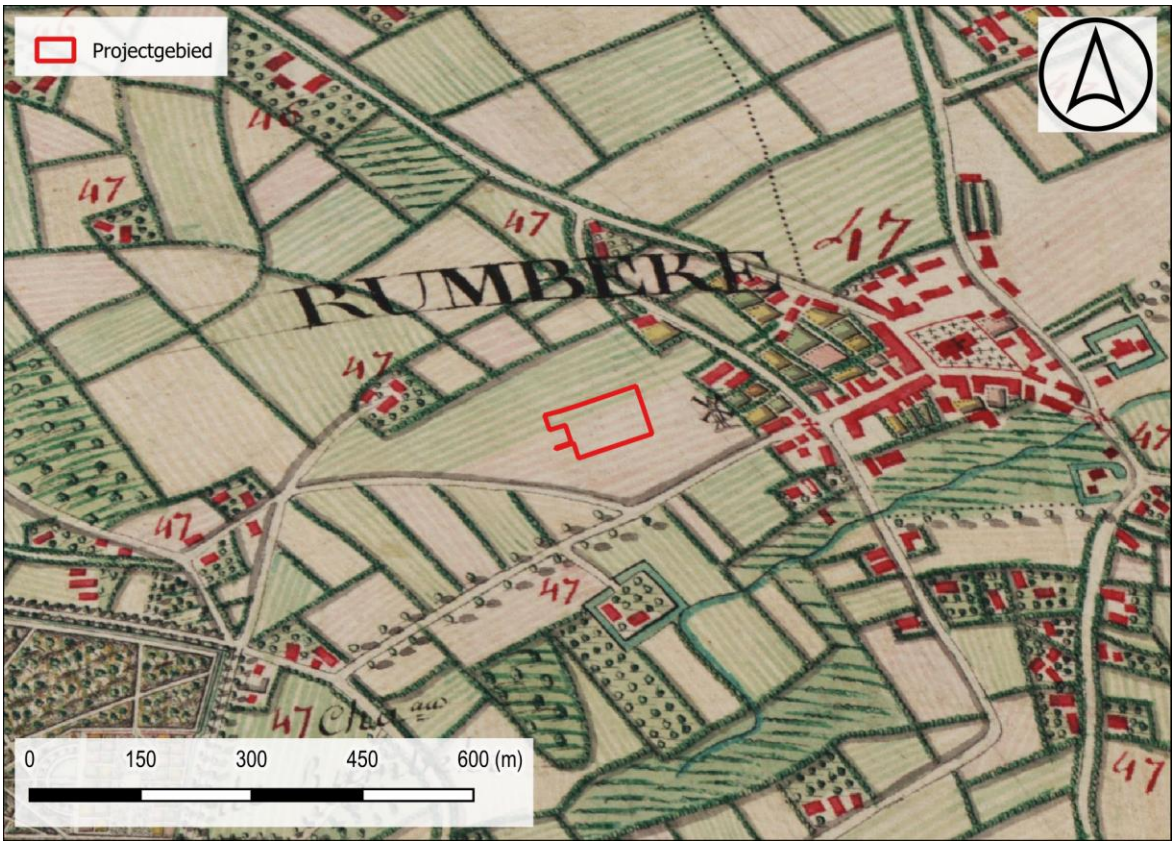

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

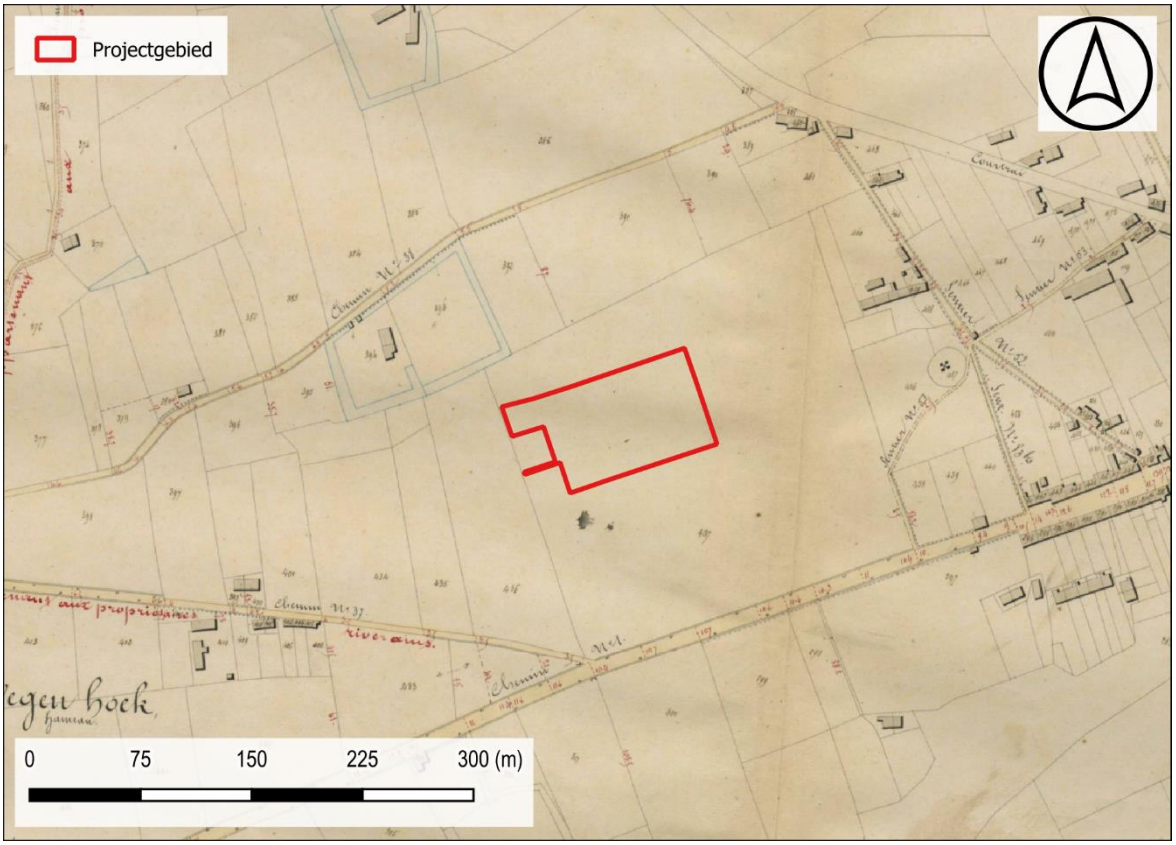

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

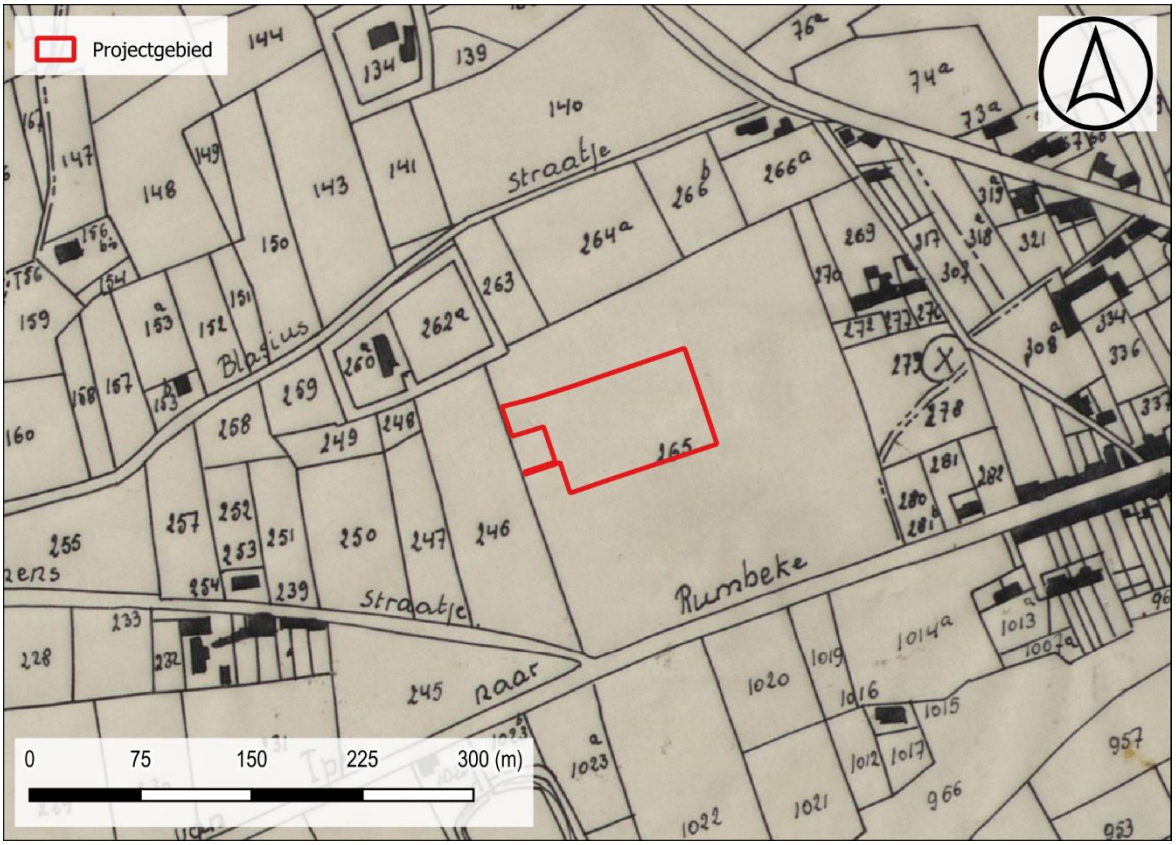

Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

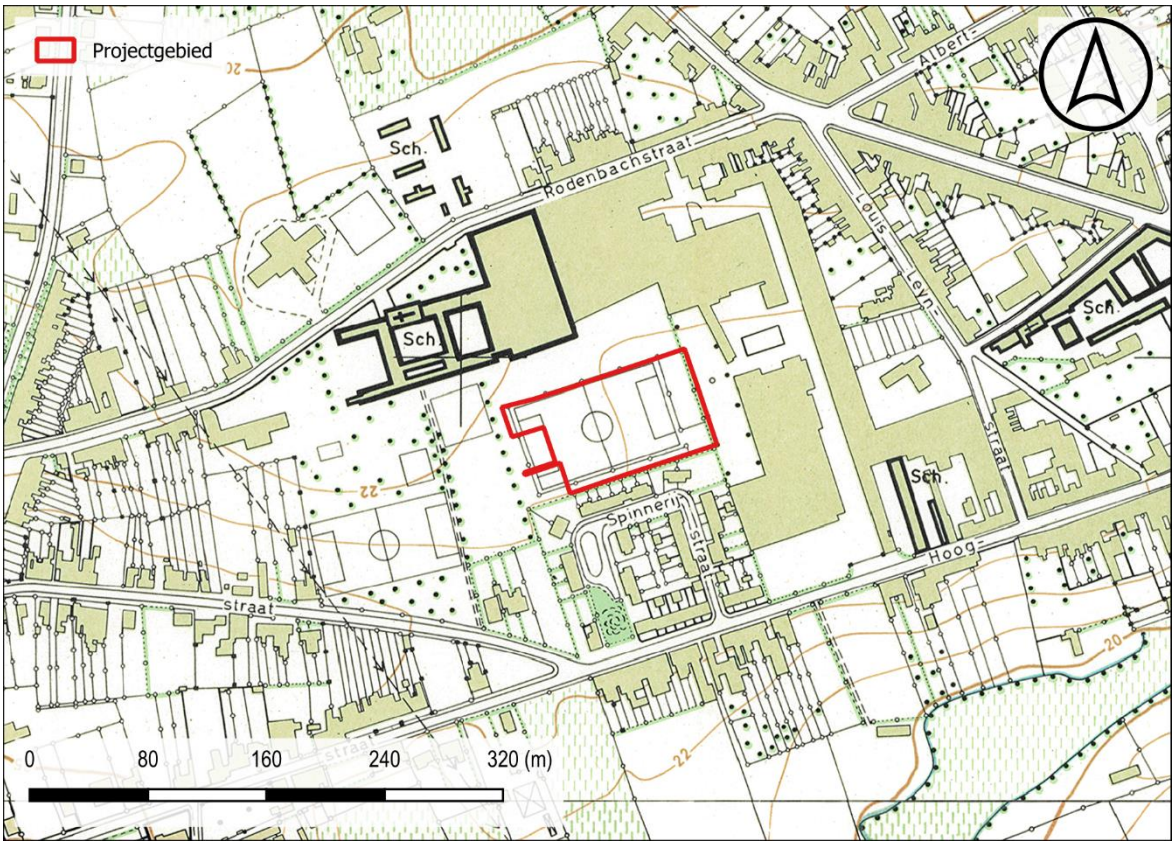

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaarten Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, opname 1950-70 (© geopunt)

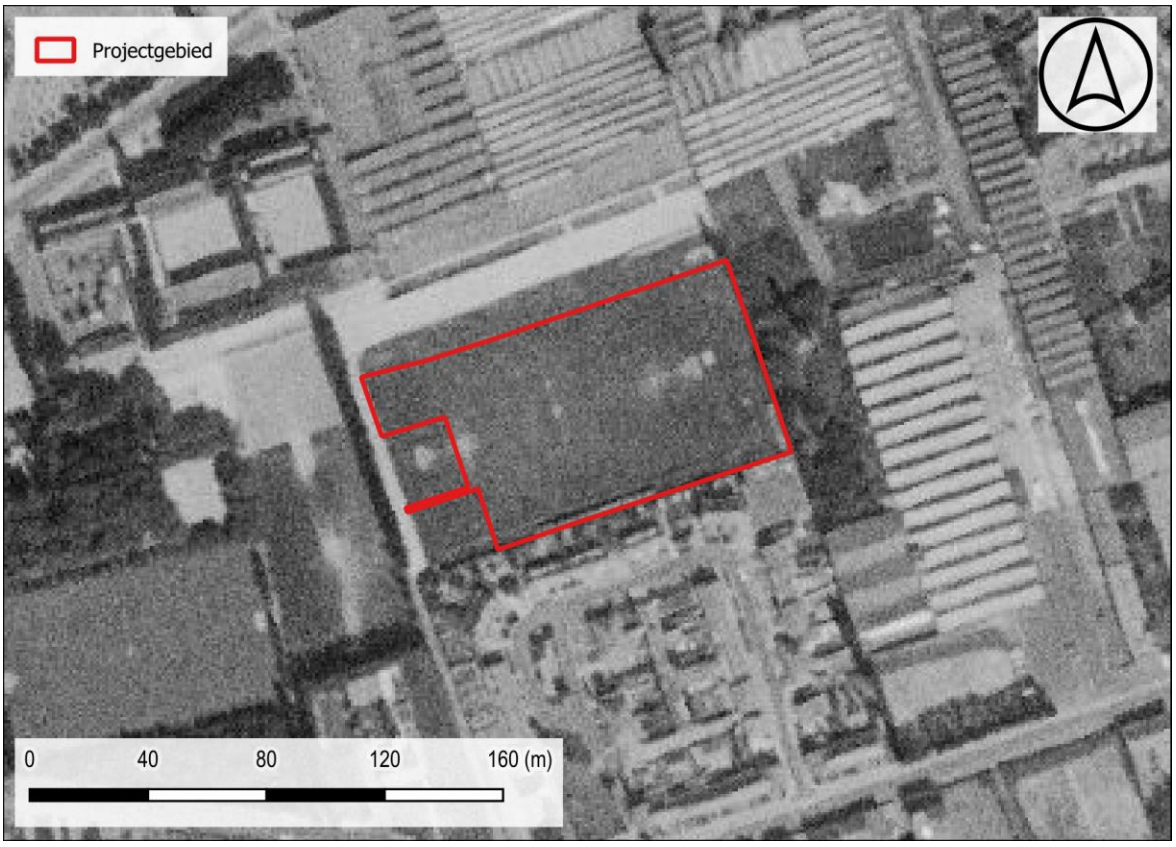

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2018 (© geopunt)

Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt).

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied werd zijn meerdere archeologische vindplaatsen en indicatoren gekend. Direct ten noordwesten van het plangebied werd reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden echter geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Onderzoek in de ruimere omgeving bracht bewoningssporen uit de metaaltijden en middeleeuwen aan het licht. Daarnaast zijn op verschillende locaties off-site relicten uit het neolithicum en de Romeinse periode in kaart gebracht. Langsheen de vallei van de Mandel, zijn op verschillende locaties ook lithische artefacten ingezameld die wijzen op aanwezigheid tijdens het mesolithicum. Kort gesteld wijzen de gekende waarden in de ruime omgeving op een zo goed als continue menselijke bewoning sinds het neolithicum tot op heden.

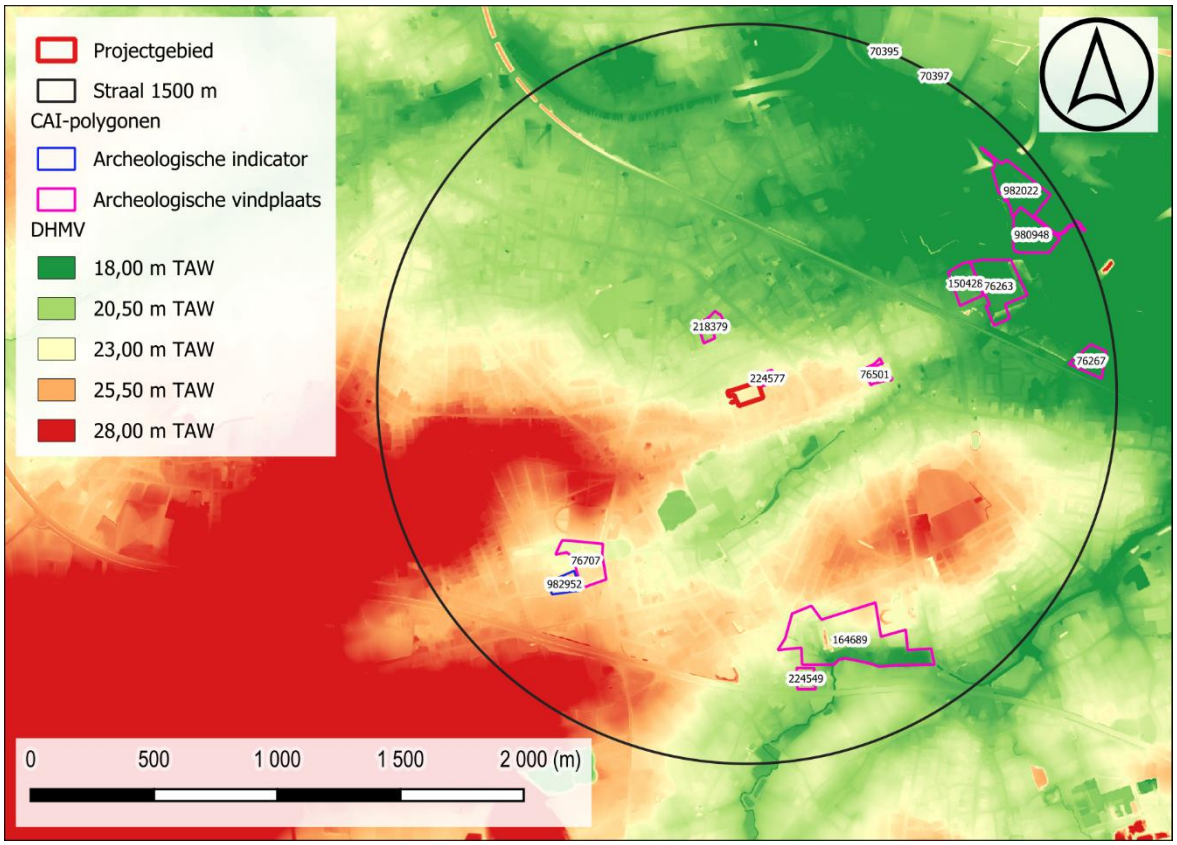

Figuur 24: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische indicatoren

70395	Veldkartering Mesolithicum: lithische artefacten
70397	Veldkartering Mesolithicum: lithische artefacten
982952	Toevalsvondst WOI: kuil met aardewerk, glas, munitie (kogelhulzen o.a. met datering 1912), flessen (Duitse flessen o.a. voor bier en inkt (opalograph)) en lederfragmenten o.a. afkomstig van militaire schoenen,... De kuil is op z'n minst deels gebruikt al

	dumpplaats tijdens WO I wanneer het kasteel van Rumbeke door de Duitsers bezet werd.

II. Archeologische vindplaatsen

76263	Opgraving Middenmesolithicum: microlieten, (micro)klingen met afknotting, inkerving en afgestompte boord op basis van de microklingen in Coincy-stijl Laatneolithicum: minder verzorgde debitagestijl, mijnbouwsilex uit Spiennes onder de vorm van half-afgewerkte producten (klingen, bijlen). Schrabbers, boren, pijlpunten, pijlsnedes, gepolijste bijlen, zwaardere klingen met retouches en messen. Middenbronstijd: enkele bronstijdscherven, spinschijfje, circulaire gracht (diam. 16m) behorend tot een grafheuvel, onderbreking in de noordelijke zijde van de gracht. Ijzertijd: tijdens de zomer campagne van 2000 werden 4 versierde ijzertijdscherven gevonden Karolingische tijd: viertal concentraties aan paalsporen, doorsneden door een systeem van grachten. Vermoedelijk gaat het om een of meerdere woonerven bestaande uit een rechthoekig woonhuis en een reeks schuurtjes of spiekers. Volle middeleeuwen: vermoedelijk woonhuis, mogelijk voorzien van een potstal. Daarnaast nog een aanzienlijke groep paalkuilen die mogelijk verband houden met deze woning, maar waaruit moeilijk een plattegrond op te maken valt. Grachten en greppels die worden beschouwd als een soort percelleringssysteem dat dit vermoedelijke woonhuis begrenst. Onbepaald: waterput Bron: GODERIS J. 2004: 5 Gallo-Romeinse waterputten in een artisanale wijk te Roeselare, in Tentoonstelling, water en vuur in de natuur, Villa Eksternest, Zilverberg, 12 september-26 september 2004, p. 34-49.
76267	Opgraving Laatmesolithicum: plantenresten, (o.a.hazelnoten, eikels), dierenbeenderen van hond en paard, meerdere trapezia, kerfresten, kernen, kernflanken en spitsen waaronder enkele voorwerpen uit Wommersomkwartsiet Bron: CALMEYN D. 1996: Rumbeke Regenbeek 2: een gemengd lithisch ensemble uit het Mesolithicum en Neolithicum/Bronstijd op de linkeroever van de Regenbeek in Rumbeke (gem. Roeselare), in Westvlaamse Archaeologica, 12, p. 5-32.
76501	Controle van werken 18de eeuw: enkele inhumatiegraven, alsook enkele vondsten uit de 17de tot de 19de eeuw van kort na de Franse Revolutie

	Bron: DE COCK S. en J. GODERIS 1994: Veldactiviteiten van de vereniging voor oudheidkundig bodemonderzoek in West-Vlaanderen over de werkjaren 1993 en 1994, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 76-81.
76707	Controle van werken Steentijd: 2 duimnagelschrabbers, een gewone schrabber en een Tsjongerspits Nieuwe tijd: gele afgebrokken moef met kalkpleister, rode baksteen met kalkpleister, brokstukken van kalkpleister, talrijke fragmenten van waterafleidings-buizen in grès, 1 ranscherf van melkteil, 2 wandscherven met loodglazuur, 1 bodemscherf, 1 randscherf 1 waandscherf in bruin steengoed, 1 bodemscherf in grijs steengoed, 1 zilverstuk (postmiddeleeuws), 1 koperen munt van Filips IV (1650), 1 bandeliersluiting, 1 schoengesp (18de eeuw), visloden WOI: Britse ontsteker uit 1917, ca. 100 geweerpatronen (WO I & II), 10 springtuigen Bron: S.n. 2003, Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, Algemene vergadering 19 maart 2003.
150428	Mechanische prospectie Vroege bronstijd: Circulaire gracht, mogelijk een gelijkaardig funerair monument als degene in fase 1, circulair spoor met diameter van ca. 26,5m Karolingische periode: Gracht, 2 grondsporen die mogelijk als waterputten te interpreteren zijn (onder voorbehoud) en mogelijk ook fragmenten van constructies (paalkuilen, greppeltjes) Onbepaald: rechthoekig spoor met afgeronde zijden; mogelijk gaat het om een hooimijt of schelf Bron: Demeyere F. & Lammens W. 2007, Cirkelvormige sporen langsheen de Mandelstraat (Rumbeke - Roeselare, provincie West-Vlaanderen), in: Lunula 15, pp. 13-21
164689	Mechanische prospectie Romeinse tijd: kuil en gracht Nieuwste tijd: grachten en kuilen Bron: De Cleer S., Janssens D., Krekelbergh N. 2012: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Rumbeke- Maria's Lindestraat, Baac Vlaanderen rapport 24, Gent.
218379	Mechanische prospectie 19de eeuw: muurresten, puinkuilen en resten van gracht die de hoeve omringt. Bron: Acke B., Bracke M., Van Quaethem K. 2017: Archeologienota Roeselare Het Seminariegoed. Archeologienota. Verslag van resultaten.
224549	Mechanische prospectie Onbepaald: De aangetroffen sporen zijn alle greppelsegmenten. Hoewel enkele exemplaren duidelijk een perceel afbakenen met een toegang zijn er geen aanwijzingen van bewoning door het ontbreken van sporen en enig

	vondstmateriaal. Het terrein heeft op basis van deze resultaten vermoedelijk steeds een agrarische functie gehad. Bron: Thomas APERS, 2018: Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek, RUMBEKE KOESTRAAT (prov. West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove nv,, Ingelmunster.
224577	Mechanische prospectie Onbepaald: Tijdens het onderzoek werd slechts één grondspoor gevonden. Dit was bovendien van natuurlijke oorsprong (windval). Bron: MESTDAGH Bert, APERS Thomas, 2018: Nota, Roeselare, Blinde-Rodenbachstraat (Prov. West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.
980948	Opgraving: Onbepaald: Er werden verder geen sporen van menselijke activiteit aangetroffen. Aan de hand van pollen- en macrorestenonderzoek kon eveneens een landschapsreconstructie gemaakt worden uit deze periode. Er bleek vooral een gemengd loofbos in een natte omgeving aanwezig te zijn, waarbij soorten als els, hazelaar, eik, es en beuk veel voorkomen. Ook pollen van linde, den, berk, iep, taxus, haagbeuk en esdoorn bleken in mindere mate aanwezig te zijn. Bron: TIMMERMANS E., JANSSENS D. & JANSSENS N. 2020: Eindverslag Roeselare Regenbeekstraat (West-Vlaanderen). ADEDE archeologisch rapport 655, Gent.
982022	Mechanische prospectie Steentijd: één bewerkte vuursteen Volle middeleeuwen: Een greppel kon aan de hand van een aardewerkscherf gedateerd worden in de volle middeleeuwen. Bron: OVERMEIRE J., DESMET CH. & CREUTZ M. 2019: Nota Kanaal Roeselare-Leie, Kaaimuur River Terminal Roeselare: Verslag van Resultaten. BAAC Vlaanderen Rapport 1266, Gent

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de aanleg van een nieuw sportveld met randinfrastructuur aan de Blommestraat te Rumbeke, deelgemeente van Roeselare. Het plangebied is ca. 7744 m^2 groot en wordt op heden gebruikt als voetbalveld.

Het noorden van de gemeente Rumbeke is morfologisch vergroeid met de stad Roeselare. Het onderzoeksgebied is gelegen op de oostelijke uitloper van een heuvelrug die ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt ingesneden door de vallei van de Regenbeek. De Regenbeek watert af richting de vallei van de Mandel verder naar het oosten. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied een droge, lemige zandbodem weer. Op het hoogtemodel is te zien dat het terrein reeds is uitgevlakt. De impact hiervan op het bodemarchief is vooralsnog ongekend. De locatie, op hoger terrein vlakbij de vallei van de Regenbeek, moet voor zowel rondtrekkende groepen jager-verzamelaars en vroege landbouwers aantrekkelijk zijn geweest.

Uit het cartografische materiaal kan afgeleid worden dat het plangebied zich aan de perifierie van de historische dorpskern van Rumbeke bevindt. De dorpskerk ligt op zo'n 550 m ten oosten van het plangebied. Op de Ferrariskaart is het plangebied ingekleurd als akkerland en vrij van bebouwing. Ten oosten van het terrein is een molen afgebeeld. Ten noordwesten is een hoeve weergegeven. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is geen verandering op te merken ter hoogte van het onderzoeksgebied. Op zowel de kaart van het ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw als op het oudste luchtbeeld is te zien dat het terrein in gebruik is als voetbalveld. Vanaf het beeld van 2018 wijzen de lijnmarkeringen op een gebruik als rugbyveld.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied werd zijn meerdere archeologische vindplaatsen en indicatoren gekend. Direct ten noordwesten van het plangebied werd reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden echter geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Onderzoek in de ruimere omgeving bracht bewoningssporen uit de metaaltijden en middeleeuwen aan het licht. Daarnaast zijn op verschillende locaties off-site relicten uit het neolithicum en de Romeinse periode in kaart gebracht. Langsheen de vallei van de Mandel, zijn op verschillende locaties ook lithische artefacten ingezameld die wijzen op aanwezigheid tijdens het mesolithicum. Kort gesteld wijzen de gekende waarden in de ruime omgeving op een zo goed als continue menselijke bewoning sinds het neolithicum tot op heden.

Concreet dient ter hoogte van het plangebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Tijdens het bureauonderzoek is geen informatie aan het licht gekomen waardoor aangenomen kan worden dat het terrein vrij is van relicten. De verwachting bestaat uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Daartegenover staat echter dat ter hoogte van het plangebied reeds nivelleringswerken zijn uitgevoerd in functie van het huidige sportveld. De impact hiervan is ongekend. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Mochten plaatselijk bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het

geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte manier om de aanwezigheid van relicten te evalueren en de impact hierop in te schatten.

2. LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK [LB]

2.1 BESCHRIJVEND GEDEEELTE

2.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE		
ONDERZOEKSFASE	landschappelijk bodemonderzoek	
BEGINDATUM ONDERZOEKSFASE	17/02/2023	
EINDDATUM ONDERZOEKSFASE	17/02/2023	
BOUNDING GEOMETRY	X_1:	Y_1:
	X_2:	Y_2:
KADASTER [xx]		
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	

2.1.2 Onderzoeksdoel

2.1.2.1 *Vraagstelling*

Doelstelling van dit landschappelijk bodemonderzoek is het achterhalen van de aardkundige opbouw van het studiegebied. Ultiem laat kennis van de effectieve bodemopbouw ons toe de trefkans op intact bewaarde archeologica binnen de vooropgestelde grenzen scherp te stellen. Op zijn beurt leidt dit tot een beargumenteerd advies m.b.t. de noodzaak van al dan niet te nemen verdere onderzoekstappen.

Volgende onderzoeksvragen dringen zich op:

- Welke zijn de waargenomen bodemhorizonten? Hoe duiden we en beschrijven we deze? Wat is hun genese en welke bodemprocessen associëren we hiermee?
- Wat is de relatie tussen de bodemhorizonten en het omliggende landschap?

- Vertegenwoordigen de bodemsequenties al dan niet diepteniveaus relevant voor archeologisch onderzoek? Wat is hun aard, diepteligging, grensduidelijkheid en bewaringstoestand?
- Is het archeologisch relevante niveau te voorzien van een datering?
- Tekenen zich aanwijzingen af voor de aanwezigheid van een archeologische site?

- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- Wat zijn de implicaties van de geplande graafwerken op de lokale bodemopbouw en -bewaring? Zijn deze nefast voor de trefkans op archeologica?

Het onderzoeksdoel is geslaagd wanneer op bovenstaande onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden.

2.1.2.2 *Werkwijze en strategie*

2.1.3 Resultaten boringen

2.1.3.1 *Sedimentaire eenheden*

2.1.3.2 *Bodemtypen*

2.1.3.3 *Bodemgenese*

2.1.3.4 *Overzicht (referentie) boorkolommen*

2.1.4 Interpretatie onderzoeksgebied

2.2 SYNTHESE FASE LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

2.2.1 Verwachting na onderzoeksfase

2.2.2 Onderzoeksvragen

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

De Moor, G. Lootens, M. Van De Velde, D. & Meert, L. 1996. Quartair Geologische kaart, kaartblad 21 Tielt. Departement Omgeving.

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

https://dov.vlaanderen.be

https://inventaris.onroerenderfgoed.be

https://cartesius.be

https://loket.onroerenderfgoed.be

https://molenechos.org

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)..... 4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt) 4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt) 6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)..... 7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt) 9
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt) 10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt) 10
Figuur 9: Hoogteverloop NW-ZO 11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt) 11
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt) 12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van Belgïe (© geopunt).....12
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....14
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt) 14
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...15
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....15
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaarten Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, opname 1950-70 (© geopunt).....16
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....16
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....17
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....17
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....18
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2018 (© geopunt).....18
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt).....19
Figuur 24: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt). 20

BOORLIJST

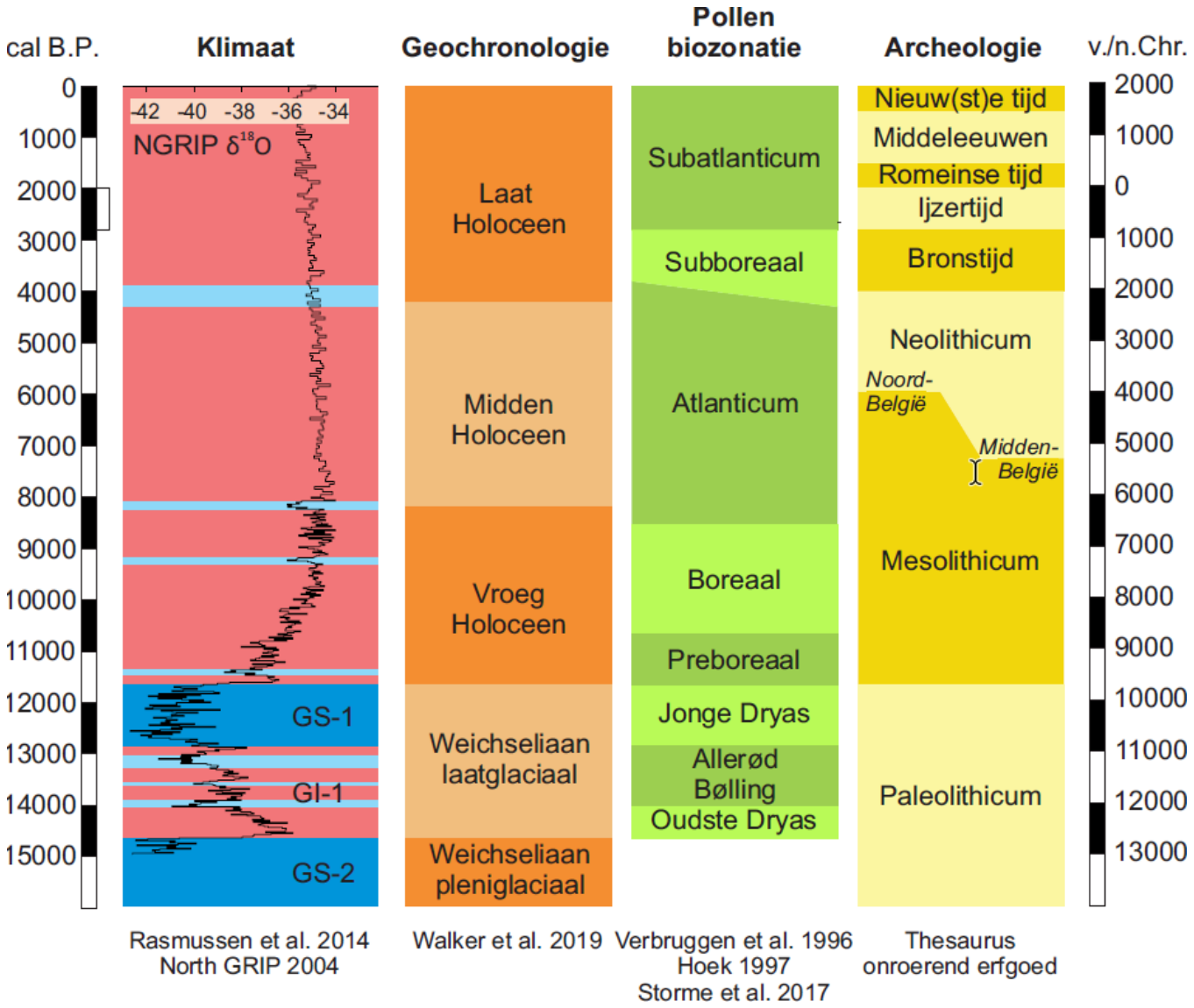
cal B.P.
Klimaat
Geochronologie
Pollen biozonatie
Archeologie
v./n.Chr.
0
1000
2000
3000
4000
5000
6000
7000
8000
9000
10000
11000
12000
13000
14000
15000
-42 -40 -38 -36 -34
NGRIP δ18O
GS-1
GI-1
GS-2
Laat Holoceen
Midden Holoceen
Vroeg Holoceen
Weichseliaan laatglaciaal
Weichseliaan pleniglaciaal
Subatlanticum
Subboreaal
Atlanticum
Boreaal
Preboreaal
Jonge Dryas
Allerød
Bølling
Oudste Dryas
Nieuw(st)e tijd
Middeleeuwen
Romeinse tijd
Ijzertijd
Bronstijd
Neolithicum
Noord-België
Midden-België
Mesolithicum
Paleolithicum
2000
1000
0
1000
2000
3000
4000
5000
6000
7000
8000
9000
10000
11000
12000
13000
Rasmussen et al. 2014
North GRIP 2004
Walker et al. 2019
Verbruggen et al. 1996
Hoek 1997
Storme et al. 2017
Thesaurus onroerend erfgoed